

Nordiske kvinder undgår teknikken

I Danmark vælger kvinderne it-fagene fra. Andre steder i verden – blandt andet Sydeuropa og Asien er fordelingen mellem mænd og kvinder i teknikfag mere jævnt fordelt. Hvis det ikke ligefrem er et kvindefag.

Af Claus Thorhauge, www.clausthorhauge.dk

I vores danske kultur har vi vænnet os til, at kvinder og teknik er ligesom olie og vand – det hænger ikke sammen. Men det er øjensynligt en særlig skandinavisk, kulturbåret forestilling, som vi ikke deler med andre kulturer.

I Sydeuropa er det anderledes – og sådan er det også mange andre steder i verden. I Danmark har vi også en meget klar opdeling af humanistiske og naturvidenskabelige fag, sådan er det heller ikke i Sydeuropa.

I Italien kan det have noget at gøre med legendariske Leonardo da Vinci, der tilbage i renæssancen gjorde nogle fantastiske tekniske opfindelser samtidig med, at han var en stor kunstner, filosof, forsker og arkitekt, botaniker – desuden var han musiker og dykkede og svømmede, hvilket var helt usædvanligt på hans tid.

Klassisk-sproglighed og naturvidenskab hænger sammen

Det er nogle af de opdagelser, som den danske antropolog og forsker, Cathrine Hasse, gjorde kort før årtusindskiftet og fulgte op på nogle år efter år 2000. Hun fulgte studieforbørene i fysik på to italienske universiteter og sammenlignede med Niels Bohr Institutet i København. I Italien var der 43,9 procent kvinder på fysikstudiet – i Danmark var der 18 procent.

”Af de italienske kvinder kommer over en tredjedel ind med en sproglig eller klassisk-sproglig uddannelse i bagagen, og det betragtes tilmed som et plus. På naturvidenskab lærer man stringente, retlinede metoder, regneregler osv. Det er således en mekanisk måde, man er vant til at indtage læring på. Hvorimod man som klassisk-sproglig er vant til at tænke abstrakt... Det giver en helt anderledes måde at gå til faget på, og som kvinder er gode til. Kun 5,8 procent af mændene kommer fra de sproglige fag,” er Cathrine Hasse citeret for i en artikel fra 2003 om køn og kultur til Danmarks Pædagogiske Universitet.

Vi tror teknik og mænd hænger sammen

Sydpå er der simpelthen sammenhæng mellem humanistiske og naturvidenskabelige fag, og det kan være en af årsagerne til en mere ligelig fordeling mellem kønnene på de naturvidenskabelige fag syd for Alperne.

"Alt der har med matematik og teknik at gøre er maskulint mærket i vores kultur. Det er en forestilling om, hvad kvinder tager sig af. Og det er jo mærkeligt i forhold til IT, fordi det er jo noget alle bruger – på tværs af køn," siger lektor Jo Krøjer fra Roskilde Universitet.

Uddannelserne vil også gerne ryste det nørdede image af sig. Der er brug for et langt bredere spekter af kompetencer – også den slags, som man ellers kaster ned i kassen, hvor der står humaniora på.

"I dag handler arbejde i IT-branchen jo ikke bare om at sidde bag en skærm og kode. Datamatiker er jo ikke en tung naturvidenskabelig disciplin. Der bliver stillet større og større krav til at samarbejde. Gå ind i teams og tilpasse sig," siger Jørn Vesterdal fra Erhvervsakademi Lillebælt.

I den internationale klasse på Erhvervsakademi Lillebælt er der i øvrigt også en mere ligelig fordeling mellem kønnene.

"Vi startede en international klasse for fire år i siden, hvor undervisningen er på engelsk. Der er kønsfordelingen sjovt nok mere jævn end i de rene danske klasser," siger Jørn Vesterdal.

Rollemodellerne styrer

I sin ph.d. påviste Cathrine Hasse, at fysik i Danmark bliver betragtet som et maskulint rum, hvor kvinder skal kæmpe sig ind for at finde deres plads. Men i lande som Thailand, Malaysia og Filippinerne er der betydeligt flere kvinder i teknikfagene – helt uden kamp.

"Også i de arabiske lande er der en langt højere andel af kvinder i tekniske fag. I Palæstina finder vi op til 61 procent kvinder på high school-niveau i Danmark," siger italienske Valeria Borsotti, der er videnskabelig assistent og studerer mangfoldighed på it-uddannelser på ITU i København.

Hun tilføjer:

"I Malaysia ser vi 60 procent kvinder i programmeringsfagene, i Dubai ser vi omkring 50 procent."

Den kvindelige, italienske forsker på ITU har flere forklaringer på, at skandinaviske kvinder undgår IT-uddannelserne.

"Det handler rigtig meget om kvindelige rollemodeller, og de er ikke så synlige i de danske medier. Andre steder i verden har man haft flere og større – kvindelige – rollemodeller som forbilleder," siger Valeria Borsotti og nævner en

Kommenterede [vB1]: I am a research assistant studying diversity in IT education

række italienske, kvindelige forbilleder – blandt andre astrofysikeren Margherita Hack, der døde i 2013.

"Hun var en stor berømtthed i Italien," siger Valeria Borsotti.

Både i offentligheden, på uddannelserne og på arbejdspladserne er fraværet af kvindelige rollemodellerne en mangelvare.

"Lærerne på datamatik og datalogi er ofte mænd, og så har kvinderne ikke lyst til at gå derind," tilføjer hun. Det bekræfter Jo Krøjer fra Roskilde Universitet:

"Underviserne og forskerne på datalogi er mænd, og det har også stor betydning for rekrutteringen af studerende."

Stanford har fundet formlen

Men udviklingen kan vendes. I efteråret 2015 konstaterede det amerikanske Stanford-universitet, at datalogi (computer science) nu var det mest populære fag for kvinder.

På Stanford havde datalogi suverænt flest kvindelige ansøgere til bachelorstudiet. Andelen af kvindelige ansøgere var helt oppe på 30 procent.

I gennemsnit er der kun 18 procent kvindelige ansøgere til datalogi på amerikanske universiteter.

Der er flere forklaringer, at Stanford har vendt udviklingen ifølge en artikel i Stanford Daily. En af dem er, at det er lykkedes datalogi at rykke ved nogle af fordommene og skabe et andet billede af studiet.

Som en ung kvinde forklarer det:

"Jeg kom på Stanford med den opfattelse, at det er en særlig type mennesker, der studerer datalogi. Og den type matchede jeg ikke, så det faldt mig overhovedet ikke ind at ansøge," forklarede Kat Gregory.

Så mødte hun nogle helt andre mennesker, der fuldstændigt vendte op og ned på hendes fordomme om datalogistuderende – og gjorde hende nysgerrig.

I dag er hun selv ambassadør for datalogi i et særligt program, hvor studerende er hjælpelærere i introduktionsfagene.

Impostor syndrome

Med 30 procent kvindelige datalogistuderende har Stanford vendt den onde cirkel og startet en god cirkel, der tiltrækker flere kvinder til studiet – simpelthen fordi blandingen af mænd og kvinder på studiet gør studiet mere attraktivt for nye studerende.

Stanford har også ydet en særlig indsats for at fastholde de kvindelige studerende. Både mænd og kvinder falder nemlig ofte fra, fordi de føler sig

isolerede og uduelige. Blandt andet fordi de føler, at de ikke selv holder distancen – og tror at deres medstuderende har mange års erfaring i eksempelvis programmering.

Det mærkelige er, at den opfattelse kan få de kvindelige studerende til at opgive ævred uanset, om deres opfattelse har hold i virkeligheden eller ej.

Inden for psykologien kalder man fænomenet for Impostor Syndrome (samme ord på dansk). Det dækker over, at de studerende føler mindreværd og ikke glæder sig over deres fremskridt. I stedet føler de, at de snyder sig igennem udfordringerne – og frygter at blive afsløret i, at de slet ikke kan noget.

Derfor er der også særligt brug for ros, støtte og opbakning til studerende – og måske i særdeleshed til kvindelige studerende. Det er i hvert fald den opskrift, som de har held med på Stanford University.